

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

771

Vragen van het lid **Wilders** (VVD) aan de minister van Buitenlandse Zaken over *mogelijke nucleaire contacten van Pakistan met onder andere Saoedi-Arabië*. (Ingezonden 9 januari 2004)

1

Bent u op de hoogte van de centrale rol die Pakistan, en met name het bedrijf van de «vader» van de Pakistaanse kernbom dr. Abdul Qadeer Khan, speelde en speelt in de kernwapenprogramma's van Libië, Iran, Irak en Noord-Korea?¹ Kan dr. Khan als «fundamentalist»² worden omschreven? Zo neen, waarom niet?

2

Kunt u bevestigen dat in navolging van bovenstaande staten nu ook Saoedi-Arabië de «Pakistaanse route» bewandelt in een poging kernwapens te verkrijgen? Is het waar dat de Saoedische kroonprins Abdullah in oktober 2003 naar Pakistan is gereisd en daar een overeenkomst heeft gesloten met de Pakistaanse president Musharaf over de levering van olie in ruil voor nucleaire wapentechnologie?³ Wat is uw oordeel hierover?

3

Kunt u het bericht van de zoon van de Libische leider Gadaffi, Saif al-Islam Gadaffi, bevestigen dat Pakistan de leverancier was aan Libië van

nucleaire wapentechnologie welke door een Westerse bron is omschreven als een «full bomb dossier»?⁴ Kunt u tevens bevestigen dat er ook materiaal uit andere landen afkomstig was, waaronder Dubai en Maleisië? Welke andere landen waren hierbij betrokken? Wat is uw oordeel hierover?

4

Hoe verklaart u de verschillende inschattingen van de Amerikanen en de Britten enerzijds en het International Atomic Energy Agency (IAEA) anderzijds over de omvang van het Libische nucleaire wapenprogramma?⁵

5

Heeft u aanwijzingen dat de Pakistaanse regering geen of weinig controle heeft over het opereren van dr. Khan en zijn bedrijf?⁶ Kunt u berichten van Westerse en Pakistaanse bronnen bevestigen dat individuele Pakistaanse geleerden voor persoonlijk gewin nucleaire geheimen verkocht hebben?⁷ Zo ja, aan welke landen is dit gebeurd en wat is uw oordeel hierover? Zijn dr. Khan en/of zijn medewerkers deze geleerden?

6

Is het waar dat de Pakistaanse autoriteiten dr. Khan vorige week hierover ondervraagd hebben? Zijn dr. Khan en andere nucleaire geleerden voor de Pakistaanse autoriteiten moeilijk aan te pakken

vanwege hun enorme populariteit in Pakistan?

7

Welke acties heeft u ondernomen, of gaat u ondernemen in bi- en multilateraal verband om de Pakistaanse regering te ondersteunen bij het aanpakken van de verspreiding van nucleaire technologie en kennis, dan wel de Pakistaanse regering hiertoe te dwingen?

8

Op welke wijze zult u in bi- en multilateraal verband de regering van Saoedi-Arabië aanspreken op zijn poging nucleaire wapentechnologie te verkrijgen?

9

Deelt u de mening van de directeur-generaal (DG) van het IAEA ElBaradei dat het non-proliferatieverdrag verouderd is, omdat inmiddels 35 tot 40 landen beschikken over de kennis om een atoomwapen te maken? Deelt u tevens zijn mening dat het beter zou zijn elke installatie die splijtstof kan produceren te onderwerpen aan multilateraal toezicht?⁸ Wat zijn hiervan de voor- en nadelen? Is er

internationaal steun voor de ideeën van DG ElBaradei?

¹ Het Parool, 3 januari jl., «De Watergraafsmere als oorsprong van de schurkenstaten», De Volkskrant, 6 januari jl., «Het geheime nucleaire web van dr. Khan», Washington Times, 7 januari jl., «Pakistan's arsenal», Sunday Times, 4 januari jl., «Gadaffi's nuclear deal with Pakistan».

² Sunday Times, 4 januari jl., «Gadaffi's nuclear deal with Pakistan».

³ Washington Times, 5 januari jl., «Saudi nukes: a looming intelligence failure», Richard L. Russell.

⁴ Sunday Times, 4 januari jl., «Gadaffi's nuclear deal with Pakistan».

⁵ Zo spreken de Amerikanen en Britten na 9 maanden onderzoek in Libië over een «uranium enrichment programme actually in progress» en het IAEA over een «low level, small-scale testing of enrichment equipment».

⁶ Washington Times, 7 januari jl., «Pakistan's arsenal».

⁷ Sunday Times, 4 januari jl., «Gadaffi's nuclear deal with Pakistan».

⁸ De Volkskrant, 6 januari jl., «Het geheime nucleaire web van dr. Khan».

Antwoord

Antwoord van minister **Bot** (Buitenlandse Zaken). (Ontvangen 3 februari 2004)

1

De Nederlandse regering is op de hoogte van berichten dat Pakistaanse onderdanen betrokken zijn bij kernwapenprogramma's van diverse landen. Zoals aangegeven in de beantwoording van de kamervragen van het lid Wilders (Aanhangsel Handelingen nr. 630, vergaderjaar 2003–2004) is het de Nederlandse regering op dit moment echter niet duidelijk hoe Iran de betreffende technologie heeft kunnen verkrijgen en dus ook niet of deze technologie afkomstig is uit Pakistan. Er bestaat evenmin een helder beeld waar deze technologie eventueel nog elders zou kunnen zijn terechtgekomen. De Pakistaanse overheid heeft een onderzoek ingesteld naar beschuldigingen van betrokkenheid van wetenschappers werkzaam in de A.Q. Khan Research Laboratories, Kahuta (KRL), bij de ontwikkeling van kernprogramma's in Iran, Irak, Libië en Noord-Korea. Het onderzoek is nog lopende. Gegeven de veiligheidsmaatregelen waarmee dit onderzoek is omringd, is geen informatie beschikbaar over de voortgang van het onderzoek, noch over enige (voorlopige) resultaten. Sinds eind november 2003 zijn enkele wetenschappers in hechtenis

genomen. Ook Dr. Khan zelf is inmiddels ondervraagd en onder huisarrest geplaatst. Overigens werd Dr. Khan reeds op 11 maart 2001 uit zijn functie van algemeen directeur van KRL ontheven, en bekleedt hij sindsdien hierbinnen geen officiële functies meer.

Over de persoonlijke geloofsovertuigingen van Dr. A.Q. Khan is dezerzijds niets bekend.

2 en 8

Kroonprins Abdullah van Saoedi-Arabië bracht op 18 en 19 oktober 2003 een bezoek aan Islamabad, op de terugreis van de OIC-top in Maleisië. Hij besprak met President Musharraf onder andere economische samenwerking, de situatie van de islamitische gemeenschap en regionale relaties. Hoewel in de pers gespeculeerd werd over besprekingen inzake mogelijke nucleaire samenwerking, zijn hiervoor geen concrete aanwijzingen voorhanden. In dit licht zie ik geen aanleiding om Saoedi-Arabië op dit punt aan te spreken. Ik verwijs ook naar de beantwoording van vragen terzake van het lid Ormel. (Aanhangsel Handelingen nr. 166, vergaderjaar 2003–2004)

3

Blijkens berichten in de Pakistaanse media heeft Saif al-Islam Qaddafi ontkend gezegd te hebben dat Pakistan of Pakistaanse wetenschappers betrokken waren bij de levering van nucleaire technologie aan Libië. De regering beschikt zelf overigens niet over eigen bronnen betreffende de precieze uitspraken van Saif al-Islam Qaddafi. In oktober 2003 is een schip aangehouden en onderzocht dat in Dubai een lading aan boord had genomen bestaande uit onderdelen voor ultracentrifuges met bestemming Libië. Uit welke landen deze onderdelen afkomstig waren is thans nog voorwerp van onderzoek door onder meer het IAEA.

4

Het onderzoek van het IAEA naar het Libische wapenprogramma is nog niet afgerond. Zodra het IAEA zijn bevindingen publiceert en daarover in het kader van het IAEA een bespreking plaatsvindt zal duidelijk worden of inderdaad sprake is van meningsverschillen.

5 en 6

Onder Generaal President Zia-ul Haq kwam het Pakistaanse kernwapenprogramma onder militair beheer. Het is onduidelijk hoeveel controle er is op individuele wetenschappers. Het door de Pakistaanse overheid ingestelde onderzoek naar de activiteiten van wetenschappers van KRL wordt door Nederland nauwlettend gevolgd en zal met name ook op deze vragen antwoord moeten geven.

7

De EU-Trojka, die op 18 en 19 februari in Islamabad politieke consultaties voert, zal daarbij de aanpak van de verspreiding van nucleaire technologie en kennis nadrukkelijk aan de orde stellen. De Nederlandse regering heeft bepleit dat Pakistan deze ernstige zaak zorgvuldig onderzoekt en dat de schuldigen zullen worden bestraft. Met de Pakistaanse Ambassadeur is onlangs nog op het Ministerie van Buitenlandse Zaken over deze kwestie gesproken. Daarbij werd ook benadrukt dat Pakistan meer werk moet maken van regelgeving op het gebied van strengere exportcontrole-regels. De bilaterale contacten met Pakistan over deze kwestie zullen worden voortgezet.

9

DG El Baradei van het IAEA heeft op 16 oktober 2003 in The Economist een aantal ideeën gelanceerd om de nucleaire splijstofcyclus beter proliferatie-resistent te maken. De internationale discussie hierover dient nog op gang te komen. Nederland zal een vertegenwoordiging afvaardigen naar een eerste bijeenkomst ter bespreking van de plannen van DG El Baradei, die op 5 februari te Wenen zal plaatsvinden. Nederland staat positief tegenover de voorstellen van DG El Baradei, maar zijn ideeën dienen nog nader op uitvoerbaarheid en haalbaarheid te worden getoetst. De DG had het overigens niet over multilateraal toezicht op installaties die splijstof kunnen produceren – voor alle niet-kernwapenstaten die partij zijn bij het Non-proliferatieverdrag bestaat al zulk toezicht middels het IAEA-waarborgensysteem – maar over multilateraal beheer.